

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/8/2013
Identifikačné číslo spisu:	7012200965
Dátum vydania rozhodnutia:	15.04.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7012200965.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci navrhovateľa: Q. B., bytom L. XXX/XXX, W., zastúpený advokátskou kanceláriou Matoška & partners, s. r. o., so sídlom Ševčenkova 18, Bratislava, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o invalidný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, č. k. 3Sd/58/2012-38 zo dňa 06. marca 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach, č. k. 3Sd/58/2012-38 zo dňa 06. marca 2013 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 28. mája 2012 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Odporkyňa j e p o v i n á zaplatiť navrhovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 135,76 Eur k rukám jeho právneho zástupcu do 10 dní od právoplatnosti rozsudku.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Košiciach potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X. zo dňa 28. mája 2012, ktorým táto zamietla žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok z dôvodu, že navrhovateľ nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou osobou. Zároveň nepriznal účastníkom náhradu trov konania.

Krajský súd dospel k záveru, že zdravotný stav navrhovateľa bol posúdený posudkovými lekármi sociálneho poistenia na základe navrhovateľom absolvovaných a predložených odborných lekárskeho nálezov, a to aj v prítomnosti prísediacoho odborného lekára z ortopedickej kliniky. Posúdenie bolo v súlade so zákonom o sociálnom poistení a námietky navrhovateľa neboli dôvodné.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie, ktorým namietal, že súd prvého stupňa nezistil úplne skutkový stav veci, pretože nevykonával navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam; doteraz zistený skutkový stav neobstoí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli

uplatnené, ktoré ako účastník konania bez svojej viny nemohol označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Podľa jeho názoru miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je vyššia ako 40 %, mala by byť ohodnotená na hornej hranici stanoveného rozpätia, t. j. 45 %. Posudkový lekár sociálneho poistenia sa podľa navrhovateľa nevysporiadal s jeho ďalšími zdravotnými postihnutiami, pričom z posudku nie sú zrejmé dôvody, prečo na tieto ochorenia nebolo prihladené pri určení celkovej percentuálnej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Takýto záver preto nie je presvedčivý, v súlade s § 71 ods. 4, 5, 6 a 8 zákona o sociálnom poistení. Navrhovateľ ďalej v odvolaní zhrnul všetky svoje zdravotné postihnutia.

Navrhovateľ ďalej namietal neobjektívne posúdenie jeho zdravotného stavu z dôvodu, že posudkový lekár je v pracovnoprávnom vzťahu k Sociálnej poisťovni, čo vyvoláva pochybnosti o jeho nezáujatosti. Tvrdil, že nezávislí odborní lekári považujú jeho zdravotné postihnutie za oveľa závažnejšie.

Navrhovateľ tiež poukázal na to, že rozhodnutie o zamietnutí invalidného dôchodku je strohé a neodôvodnené, a to je v rozpore s ústavným právom na súdny prieskum rozhodnutia správneho orgánu v zmysle čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nakoľko sa mu ako účastníkovi správneho konania dotknutému na právach alebo právom chránených záujmoch odoprela možnosť efektívne spochybníť takého rozhodnutie, lebo môže iba dohadovať právne dôvody, na základe ktorých by mohol úspešne uplatniť svoje subjektívne právo na ochranu ústavného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Na základe uvedeného navrhovateľ žiadal zrušiť rozhodnutie odporkyne a vec jej vrátiť na ďalšie konanie s tým, že opätovne posúdi jeho zdravotný stav, vysporiada sa s určením miery poklesu rozhodujúceho zdravotného postihnutia a prihladne na ostatné zdravotné postihnutia a svoje rozhodnutie riadne odôvodní. K odvolaniu navrhovateľ priložil lekárske správy z interného, neurologického a ortopedického vyšetrenia z marca 2013.

Navrhovateľ po podaní odvolania doručil navrhovateľ súdu doplnujúce vyjadrenia k odvolaniu z 24. júla a 16. septembra 2013, ku ktorým priložil ďalšie lekárske správy z vyšetrení (kardiologického z apríla a júna 2013, neurologického z júna a augusta 2013, otorinolaryngologického z mája 2013 a interného z júna a septembra 2013).

Odporkyňa vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa označila dôvody uvedené v odvolaní za neopodstatnené. Poukázala na to, že dokazovanie vo veciach sociálneho poistenia je zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia, a to na účely správneho aj súdneho konania. Navrhovateľ neuviedol v odvolacom konaní žiadne také nové skutočnosti, ktoré by spochybňovali úplnosť, objektivitu a presvedčivosť posudkov posudkových lekárov sociálneho poistenia, alebo ich spochybnili či vyvrátili. K jeho žiadosti o ďalšie vyšetrenia poukázala odporkyňa na povinnosť preukázať skutočnosti rozhodujúce na nárok na invalidný dôchodok v rámci dokazovania, kedy je účastník konania povinný navrhnúť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Pochybnosti navrhovateľa o nesprávnom posúdení jeho zdravotného stavu sú vyvolané len subjektívnym presvedčením navrhovateľa, čo nie je dôvod na spochybnenie správnosti skutkových zistení a záverov prijatých v konaní. Skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľa boli dostatočne ozrejmené príslušnými lekármi, sú z hľadiska skutkového úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi, ako aj zdravotnou dokumentáciou, sú bez nejasností a vnútorných rozporov a v záveroch sa zhodujú.

Odporkyňa navrhla preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 246c ods. 1 v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že prvostupňový rozsudok treba zmeniť a preskúmané správne

rozhodnutie zrušiť. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 15. apríla 2014 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

Predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu o potvrdení rozhodnutia odporkyne, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací primárne v medziach odvolania preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia.

Z predložených spisov vyplýva, že zdravotný stav navrhovateľa bol prvýkrát posudzovaný, na základe jeho žiadosti o invalidný dôchodok zo dňa 17. apríla 2012, posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Košice. Podľa posudku sú rozhodujúcim zdravotným postihnutím choroby podporného a pohybového aparátu XV/G/44.1 s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 35 %. Ostatné diagnózy nevykazovali závažné zdravotné postihnutia. Navrhovateľ nie je invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., lebo pre nepriaznivý zdravotný stav nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Neskôr bol zdravotný stav navrhovateľa posudzovaný ešte niekoľkokrát, 26. júla 2012 posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, 09. augusta 2012 posudkovým lekárom sociálnej poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie, 17. decembra 2012 posudkovým lekárom sociálnej poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie a 20. februára 2013 posudkovým lekárom sociálnej poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie. Vo všetkých týchto posudkoch dospeli lekári k rovnakým záverom pokiaľ ide o rozhodujúce zdravotné postihnutie i percentuálnu mieru poklesu vykonávať zárobkovú činnosť, so záverom, že navrhovateľ nie je invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., lebo pre nepriaznivý zdravotný stav nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Na základe posudku zo 17. apríla 2012 vydala odporkyňa dňa 28. mája 2012 rozhodnutie, ktorým podľa § 70 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietla žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok. V odôvodnení rozhodnutia sa odporkyňa odvolala na posudok, podľa ktorého navrhovateľ nie je invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., lebo pre nepriaznivý zdravotný stav nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. K posúdeniu jeho zdravotného stavu, ktorému zodpovedá percentuálne vyjadrenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, uviedla iba toľko, že je obsahom pripojeného odborného posudku o invalidite zo 17. apríla 2012, ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť odôvodnenia rozhodnutia a sú v ňom uvedené všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli podkladom na vyhotovenie posudkového záveru o tom, že nie je invalidný.

Navrhovateľ okrem iných námietok svoje odvolanie oprel aj o námietku nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia správneho orgánu, čo nebolo možné ponechať bez povšimnutia pre účely samotnej preskúmateľnosti rozhodnutia správneho orgánu, pretože až po vyslovení jej nedôvodnosti súdom vzniká právo navrhovateľovi na prieskum zákonnosti samotného rozhodnutia (meritórne námietky).

Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na tú časť napadnutého rozhodnutia odporkyne, kde v konkrétnych podrobnostiach zdravotného stavu navrhovateľa odporkyňa odkázala na pripojenú lekársku správu, ktorá má tvoriť neoddeliteľnú súčasť odôvodnenia tohto rozhodnutia. Podľa názoru súdu však takýto postup nezodpovedá požiadavke na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia správneho orgánu, lebo odborný posudok, lekárska správa alebo iná odborné vyjadrenie alebo iná listina sú podľa § 195 ods. 2 v spojení s § 196 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. jedným z podkladov na vydanie rozhodnutia v konaní vo veciach sociálneho poistenia (viď Tretia časť zákona č. 461/2003 Z. z.).

Zákonnou úlohou odporkyne je potom každý posudok posudkového lekára, lekársku správu alebo inú odbornú listinu (v terminológii zákona č. 461/2003 Z. z. ide nepochybne o odborný posudok) ako dôkaz

vyhodnotiť podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti (v zmysle aplikácie § 196 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. a procesnej zásady voľného hodnotenia dôkazov). Následne poznatky získané v tomto hodnotiacom procese musí správny orgán v jasnej, stručnej a najmä presvedčivej forme vyjadriť účastníkovi prostredníctvom odôvodnenia svojho rozhodnutia. Nie je preto možné - Najvyšší súd tu vychádza z aplikácie logickej interpretačnej zásady „reductio ad absurdum“, ktorá by v takomto prípade viedla k negácii úlohy orgánu verejnej správy plnohodnotne vykonávať vrchnostenskú právomoc v rozhodovacom procese, lebo by sa zúžila iba na rozhodovanie vo forme výroku a následného ponúknutia právneho inštrumentária s odkazom, aby si účastník na zvyšok odôvodnenia vytvoril svoj vlastný úsudok - tzn. ponechať na subjektívnej predstavivosti účastníka konania, aby túto úlohu (ktorá je prinajmenej založená na odbornej erudovanosti, hlbokej znalosti interpretačných techník a bohatej skúsenosti pracovníkov odporkyne) zvládol každý účastník sociálno-poistných vzťahov sám. Pritom, ako výkladovú pomôcku a za účelom zabezpečenia prístupu účastníka k relevantným informáciám a údajom, správny orgán napríklad pripojí lekársku správu, odborný posudok alebo inú odbornú listinu so súčasným sprievodným odkazom.

Za tejto situácie, ktorá je netradičná v právnom štáte, vlastne správny orgán stavia správne súdnictvo nie pred úlohu, aby preskúmal právne závery a názory konajúceho správneho orgánu, ale naopak aby preskúmal úvahy, ku ktorým by asi dospel účastník. Takýto prístup k súdnej a právnej ochrane zaručenej jednotlivcom prostredníctvom Ústavy Slovenskej republiky je neprípustný.

K nepreskúmateľnosti rozhodnutia správneho orgánu sa Najvyšší súd už vyjadril v niekoľkých svojich rozhodnutiach. Podľa rozsudku sp. zn. 1So/111/2010: „Najvyšší súd na tomto mieste zdôrazňuje, že správne súdnictvo najmä vzhľadom na ústavnú garanciu zakotvenú v čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zabezpečuje jej realizáciu súdnou mocou formou súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí a postupu správnych orgánov pri rozhodovacej činnosti.

Uvedené ústavné právo jednotlivca na súdny prieskum je založené na dominantnom postavení súdnej moci pri posudzovaní správnosti aplikácie a výkladu právnych noriem (ustanovení) na skutočnosti zistené v správnom alebo v inom osobitnom konaní. Citované dominantné postavenie súdnej moci je však použiteľné iba na rozhodnutia správnych orgánov, ktoré spĺňajú základné podmienky preskúmateľnosti argumentov vedúcich správny orgán k právnomu záveru vyslovenom vo výrokovej časti rozhodnutia.

Jedným z dôvodov nepreskúmateľnosti rozhodnutia správneho orgánu súdna judikatúra spája s nedostatkom dôvodov. Aj konštantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nastolila trvalú požiadavku vysporiadať sa so všetkými relevantnými argumentmi účastníka konania (Garcia Ruiz v. Španielsku, rozsudok z 21.01.1999, sťažnosť č. 30544/96), ktorej dodržiavanie starostlivo preveruje. Za nedostatok dôvodov, ktoré by inak mali byť riadne objasnené v odôvodnení rozhodnutia správneho orgánu, nie je možné považovať čiastkové nedostatky odôvodnenia rozhodnutia správneho orgánu, ale iba taký nedostatok dôvodov, ktoré majú skutkovo a právne objasniť právne názory vedúce konajúci správny orgán k prijatiu výrokovej časti rozhodnutia, tzn. že existuje stav „absencie“ rozhodovacích dôvodov.

Ide teda o také vady skutkových zistení a na to nadväzujúcej aplikácie príslušnej právnej normy, ktoré sú neodmysliteľným základom pre rozhodnutie samotné.

Podľa výkladu Najvyššieho súdu (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky) potom takto nedostatočne odôvodnené rozhodnutie odporkyne negatívne ovplyvňuje ústavné právo navrhovateľa na súdny prieskum rozhodnutia správneho orgánu v zmysle čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nakoľko sa účastníkovi správneho konania dotknutému v jeho právach alebo právom chránených záujmoch odopiera možnosť efektívne spochybniť takého rozhodnutie, lebo samotný účastník môže iba odhadovať právne dôvody (čo aj zo samotného odvolania navrhovateľa evidentne vyplýva), na základe ktorých by mal úspešne uplatňovať svoje subjektívne právo na ochranu ústavného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe v medziach vykonávacie zákona (čl. 39 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky).

Z uvedeného dôvodu odporkyňa nenaplnila legitímne očakávanie navrhovateľa (ako jeden zo štandardov správneho konania v zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva), čím mu odoprela právo na súdnu a inú právnu ochranu, a preto nie je možné napadnuté rozhodnutie označiť ako vydané v súlade so zákonom.

Rovnako z uvedeného dôvodu navrhovateľ, ako aj vyslovil vo svojom opravnom prostriedku k odvolaniu odporkyne, nemohol byť objektívne pripravený vykonať svoju nesúhlasnú argumentáciu a konkrétne dôvody vedúce k nevyhoveniu jeho žiadosti mohol iba odhadovať. Preto nie je možné napadnuté rozhodnutie označiť ako súdneho prieskumu schopné a tiež, že je spravodlivé.“

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok navrhovateľa ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté v svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (napr. ISo/111/2010, ISo/115/2010), Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nich odchýlil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné, pretože rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov (§ 250j ods. 2 písm. d/ OSP, a preto postupom podľa § 220 ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 OSP zmenil tak, že podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP) napadnuté rozhodnutie odporkyne podľa § 250ja ods. 3 zrušil a vrátil jej vec na ďalšie konanie, v ktorom odporkyňa najmä odstráni vytýkané formálne a obsahové nedostatky rozhodnutia a zaujme stanovisko aj k skutočnostiam, ktoré nastali po vydaní napadnutého rozhodnutia s tým, že posúdi aj relevantnosť navrhovateľom dodatočne predložených lekárskeho správ z odborných vyšetrení k hodnoteniu zostatkového pracovného potenciálu posudkovými lekármi, na základe čoho zvolí svoj ďalší procesný postup.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1 a 2 OSP, § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 vety prvej OSP tak, že v konaní úspešnému navrhovateľovi priznal ich náhradu vo výške 135,76 Eur podľa vyčíslenia jeho právneho zástupcu zo dňa 24. júla 2013, v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava, podanie vyjadrenie) a k tomu prislúchajúce režijné paušály.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.